

เจ้าพนักงานของรัฐกับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย :
ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร

ร้อยตำรวจโท ธรรมนิตย์ บุญเพ็ญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2546
ISBN 974-17-4079-4
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE GOVERNMENT OFFICER AND THE ISSUANCE OF ADMINISTRATIVE ORDERS :
A CASE STUDY OF TRAFFIC POLICEMEN IN BANGKOK

Police Lieutenant Thammanit Bunpen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4079-4

ธรรมนิตย์ บุญเพ็ญ, ร.ต.ท. : เจ้าพนักงานของรัฐกับการออกคำสั่งโดยมิชอบ
 ด้วยกฎหมาย : ศึกษาเฉพาะกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร
 (THE GOVERNMENT OFFICER AND THE ISSUANCE OF ADMINISTRATIVE
 ORDERS : A CASE STUDY OF TRAFFIC POLICEMEN IN BANGKOK)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดำรง ธรรมารักษ์, 147 หน้า.
 ISBN 974-17-4079-4

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายและศึกษา
 ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานกับระดับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วย
 กฎหมาย และเพื่อเสนอแนะแนวทางป้องกัน เพื่อแก้ไขพฤติกรรมกรรมการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจ
 จราจรในกรุงเทพมหานคร โดยประชากรตัวอย่างที่เป็นตำรวจจราจรระดับชั้นประทวน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำกอง
 บังคับการตำรวจนครบาลจำนวน 480 คนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้
 โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS สถิติที่ใช้ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติไคสแคว

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ตำรวจจราจรส่วนใหญ่มีชั้นยศสิบตำรวจเอก อายุระหว่าง
 31-35 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เงินเดือนระหว่าง 10,001-15,000 บาท
 มีรายได้พิเศษประจำเดือน ระหว่าง 15,01- 2,000 บาท และมีบุคคลที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดู 1-2 คน ปฏิบัติงาน
 เป็นข้าราชการตำรวจ 6-10 ปี ปฏิบัติงานเป็นตำรวจจราจร 1-5 ปี เคยศึกษาอบรมกฎหมายจราจรก่อนมาเป็น
 ตำรวจจราจร และเคยศึกษาอบรมกฎหมายจราจรระหว่างเป็นตำรวจจราจร ซึ่งมีระดับการออกคำสั่งโดยมิชอบ
 ด้วยกฎหมายในระดับสูง โดยชั้นยศสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับเงินเดือน รายได้พิเศษประจำเดือน
 การฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎจราจรในระหว่างที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นตำรวจจราจร มีความสัมพันธ์กับการออกคำสั่ง
 โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน ได้แก่ เงินเดือนและ สวัสดิการ ความมีอิสระใน
 การทำงาน งานที่ทำหาย โอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความเข้าใจในงาน การมีส่วนร่วม ความพร้อมของวัสดุ/
 อุปกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจร

ภาควิชา การปกครอง..... ลายมือชื่อนิติ
 สาขาวิชา การปกครอง ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ปีการศึกษา2546.....

4381135824 Major: GOVERNMENT

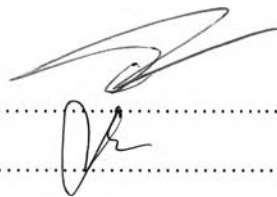
KEY WORD: GOVERNMENT OFFICER/ POLICEMEN

THAMMANIT BUNPEN, POLICE LIEUTENANT : THE GOVERNMENT OFFICER AND THE ISSUANCE OF ADMINISTRATIVE ORDERS : A CASE STUDY OF TRAFFIC POLICEMEN IN BANGKOK. THESIS ADVISCR : ASSOC. PROF. DAMRONG THAMMARAK, 147 pp. ISBN 974-17-4079-4

The objectives were to study a degree of the issuance of illegal Orders , as well as the relation between personal conditions , work performance circumstances and the degree of the illegal order issuance , and also to suggest the prpfection to improve the traffic policemen 's be haviour of illegal order issuance. A sampling group consisted of 480 traffic policemen of a noncommissioned level working at the Bangkok Metropolitan Police tleadquarters. The instruments used in this study were questionaieees, and the collecting data were analysed through a processing of the SPSS for WINDOWS Program, by using the standard deviation, percentage, mathematic means, and applying Chi-Square Statistics in the hypothesis test

The findings showed that most traffic policemen were police sergeants; aged between 31-35 years old, married, obtained a bachelor degree or egnivalent, received a monthly salary of 100001-15000 Baht with a special income between 1501-2000 Baht per month, took care of 1-2 persons, worked as police officers for 6 – 10 years, and as traffic policemen for 1 –5 years, had taken a course of the traffic laws before and after becoming traffic police men. So a degree of the illegal order issuance is high; that political ranks, marital statns, educational background, salary level, monthly special incame as well as on-the -job training of traffic laws, related to the illegal order issuance whereas the working performance circumstances including the salary and welfare, working feedorn, a challenging job, opportunities to interact with the others, job understanding, participation, materials and instruments available, related to the illegal order issuance.

Field of study.....Government..... Student's signature.....
Department Government..... Advisor's signature
Academic year2003.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ รศ.ดำรง ธรรมารักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์คณะกรรมการสอบอีกสองท่านคือ ศ.ดร.อนุสรณ์ ลิ้มมณี และอาจารย์ตระกูล มีชัย ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำวิจัยด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสามท่านไว้ ณ โอกาสนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของภาควิชาการปกครอง คุณอรพินท์ เจ้าหน้าที่ของคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ให้ข้อมูลแนะนำ และให้กำลังใจในการจัดทำด้วยดีตลอดมา

ทำยนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครอบครัวของข้าพเจ้า ตลอดจนผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่ให้การสนับสนุนในด้านกำลังใจและความเข้าใจแก่ข้าพเจ้าเสมอมา

หากวิทยานิพนธ์นี้จะมีคุณค่าทางวิชาการ ขอมอบความดีนี้ให้แก่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ข้าพเจ้า จึงขอขอบพระคุณและขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย	4
สมมติฐานของการศึกษาวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
นิยามศัพท์	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับการจรรยา	10
ความหมายของการจรรยา	10
แผนสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับงานจรรยา	11
อำนาจหน้าที่ของกองบังคับการตำรวจจรรยา	17
อำนาจหน้าที่ของตำรวจจรรยา	18
ภาพพจน์ของตำรวจในสายตาประชาชน	29
แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายจรรยา	32
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจ	37
ความหมายของดุลพินิจ	37
ขอบเขตของการใช้ดุลพินิจ	38
ข้อจำกัดของขอบเขตการใช้ดุลพินิจ	39
พฤติกรรมการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจ	41
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	43
ทฤษฎีลำดับความต้องการ	43
ทฤษฎีสองปัจจัย	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ทฤษฎี X และ ทฤษฎี Y	46
ทฤษฎีความคาดหวัง	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	58
การสร้างเครื่องมือ	59
การหาคุณภาพของเครื่องมือ	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	61
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	63
สถานภาพส่วนบุคคลของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร.....	64
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงาน ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร	69
ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร	82
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพส่วนบุคคลกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร	86
ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร	108
บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	116
บทสรุป	117
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะ	121
รายการอ้างอิง	126
ภาคผนวก	129
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	130
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	138

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1	แสดงค่าร้อยละของสถานภาพส่วนบุคคลของตำรวจจราจร ในกรุงเทพมหานคร 64
2	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านการเงินและสวัสดิการ ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 69
3	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านความมีอิสระ ในการปฏิบัติงานของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 71
4	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านงานที่ทำหาย ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 73
5	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 75
6	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านความเข้าใจในงาน ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 77
7	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมของการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วม ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 78
8	แสดงค่าร้อยละและค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ของการปฏิบัติงานด้านความพร้อมของวัสดุ/อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 80
9	แสดงค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยของการออกคำสั่งโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชั้นยศกับการออกคำสั่งโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 86
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการออกคำสั่งโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 89
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรสกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 91
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 93
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับเงินเดือนกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 95
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้พิเศษประจำเดือนกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 97
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ต้องรับผิดชอบเลี้ยงดูกับ การออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจร ในกรุงเทพมหานคร 99
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็น ข้าราชการตำรวจกับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 101
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็น ข้าราชการตำรวจกับการออกคำสั่งโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 103
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร ก่อนเป็นตำรวจจราจรกับการออกคำสั่งโดยมิชอบ ด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 105
20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการฝึกอบรมเกี่ยวกับกฎจราจร ระหว่างเป็นตำรวจจราจรกับการออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเงินเดือนและสวัสดิการกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 108
22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความมีอิสระในการปฏิบัติงานกับ การออกคำสั่งโดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจร ในกรุงเทพมหานคร 109
23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างงานที่ทำทาบกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 110
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 111
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในงานกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร..... 112
26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมกับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร..... 113
27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์กับการออกคำสั่ง โดยมิชอบด้วยกฎหมายของตำรวจจราจรในกรุงเทพมหานคร 114

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
1	แสดงทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮิร์ชเบิร์ก.....	45
2	แสดงผังทฤษฎีการคาดหวังของ Vroom.....	49